

DISSERTATIO METAPHYSICA
 De
PERSONA,

QVAM

Sub auspiciis PERSONARUM S. S. & Indivi-
 duæ Trinitatis, omnis generis honore, laude
 & gratitudine in secula seculorum pro-
 seqvendæ !

*Ex Suffragio & consensu Amplissimi
 Philosophorum Collegii,*

In Illustri Regiâq; Academiâ Aboënsi;

M O D E R A T O R E

Viro Pl. Reverendo & Excellentissimo,

D N . M . P E T R O L A U R B E C C H I O ,
 Poëscos Profess: Ordinario, Consistorii
 utriusq; Adsestori, nec non in Lundio Pastore
 dignissimo, Regiæ Acad. h. t. R E C T O R E

Magnifico;

*Pro Magisterii laureâ & privilegiis obtinendis,
 publico erudit. examini modeste submittit*

P E T R U S E . C O L L I A N D E R ,

Wexionensis, Alumn. Reg.

*In Audit. Max. die, si DEO videbitur, 30 Maii,
 Anni m̄s X C E S S O Y O R I U S M . D C . LXXXV .*

20 AE, Exc. apud Joh. Wallium, A. T.

P. Planck: Fogelbergh

PATER IN CHRISTO

Reverendissime Amplissimeq; Domine;

D^N. M. JONA SCARINI,
Inclytæ Diœcœsos. Wexionensis
Episcopæ dignissime, Consistorii Præses, nec
non celeberrimi, quod Wexioniæ floret, Gy-
mnasii Ephore gravissime, Mecœnas & Pro-
motor magne, piæ submissionis cultu
summopere suspiciende.

Hoc qualicunq; Specimine meam Re-
verendissimæ Amplitudini Tuæ ut
probem gratitudinem, cause non
tam svadentes, quam imperantes
sunt & plures & majores, quam ut multis pa-
ginis, nedum paucis lineis comprehendendi possine.
Nam ut taceam, quam paterno prorsus gratia
favore me valedicentे Reverendiss: Ampl. Tuæ,
cum ad florentissimam banc Acad. Aboëns. ante
sexennium fere iter pambam, complectebare;
Certe ex quo dapes heic degustare cepi Acade-
micas, varia consuetæ benevolentiae Tuæ exper-
tus sum specimina. Qvibus motus, non potui
quon documento aliquo literario publice me-
am testarer observantia. Tuum erit, Ampl. Dn.
blando hoc admittere vultu, & me inter illos
numerare, qui Reverendiss. Ampl. Tuæ faustissi-
ma queq; a Deo precantur Vale.

Reverendissimæ Amplitudini Tuæ.

addictissimus
P. COLLIANDER.

Sacræ Regiæ Majestatis Fidelissime,
Nobilitatis splendore, rerumq; civilium peritia
Amplissime Domine,

DN. DIDERICE LEYONDEGEN
In Finlandia, Nylandia & Carelia
Vestigaliū Maritimorū Generalis Inspe-
ctor accuratissime, Patrone, Nutritie &
Promotor propensissime, omni of-
ficiorum genere etatem co-
lende.

Varia quoq; beneficia Tua, Nobilissime
Domine, qva in me & plura & mo-
ra sunt, quam ut sine assentacioni su-
spicione recenseri possunt, movent me, ut hoc
paucarum pagellarum scriptum Nominis Tuo
inscribam. Interea vero serio rogandus
mibi es, ut hoc benevolentia mea testi-
monium benigno vultu admittas, & me in-
ter Nominis Tui cultores numeres, qui Nobi-
lissimam Tuam Amplitudinem valere, patriaq;
commodo quam diutissime vivere cordicibus
eupio, deg̃ cetero maneo

Nobilissimæ Amplitudinis Tuae
Virtutum estimator sincerus
P. COLLIANDER.

Pl. Reverendi, Praclarissimiq; Reverendi &
Clarissimi VIRI ac DOMINI.

DN. M. ENEVALDE WI-
DEBECKI,

Civit. Wexionensis Pastor vigilantissi-
me, Consistorii Assessor, Diœceseos Ar-
chiprepositus, promotor summe
devenerande.

DN. M. PETRE PLATINE,
Haecenus Reg. Gymn Wex. S. S. Th. Lector
Primarie Laudatissime, jam vero in Möbbele
Past. & Præposite dignissime, Promotor i-
tidem & fautor omni honoris & officii
cultu perpetim prosequende.

DN. M. PETRE HÖNSKI
In Alsheda Pastor & Præposite meritissime,
Fautor & Evergeta multis nominibus
honorande.

DN. M. ANDREA INGERMAN,
In Österydh Pastor fidelissime, Fautor
pariter ac Benefactor hono-
ratissime.

Vestris pariter Amplissimis Nominis
bus Exercitium hoc, Academicū
officiis & gratianimi declarandi
ergo reverenter inscribit

Idem COLLIANDER.
Auctor & Reff.

Ad

Candidatum Philosophiae egregium, doctrinā
ac virtute maxime conspicuum,

DN, PETRUM COLLIANDRUM,
Hallarydensem Smolandum,

Affinem & amicum meum perdi-
lectum, pro Gradu de PERSONA Me-
taphysicè & subtiliter dispu-
tantem:

PETRUS COLLIANDER HA:&c.

per anagr.

HAC RE PERSONAT ILLUD.

Elaboratio:

PERSONAT auriferis HAC RE cum
laudibus ILLUD:

Hæc Persona placet, quam ju-
vet ipse Deus!

L. MQ

ENEVALD. SVEN.

Q.G.A.SS, Th. Doctor

P. P. P.

Morum venustate & sapientia laude conspi-
cuo & PerEximio,

DN. PETRO COLLIANDRO,
Phil. Candidato dignissimo, amico &
commiliti singulari studio colendo, &
nunc pro gradu Magisterii de PERSONA
eruditè & nervosè diffe-
renti :

Qvod tibi cum sociis, pretiosa laude
brabecjon
Cum lauru & gemmis, turbanove-
na parat,
Tendis in occursum, recipisq; valenti-
bus ausis
Ingenii & docte mentis, amice,
decus.
Sic ornatus ades, patrios aptissimus
usus
Curare eximio mentis honore. Vale!

Hæc pauca gratulabundus festina
manu dedi

JOH. FLACHSENIUS
Mathem. Prof. & P. Pijkensis.

Ad

VIRUM-JUVENEM,

Qua meram harmoniam & solidioris decori-
na laudem conspicuum,

DN. PETRUM ERLANDI
COLLIANDRUM,

Philos. Candidatum probatissimum,
Amicum & annis aliquot commilitonem
dignissimum,

ἀυτοσχεδίασμα:

Q vid sit *suppositum*, res est sat plena
laboris

Noscere; Personam, ceu tenet una duplex
Hæc genus, est fidei: quod non capic
ipse Socinus,

Nestorius, Muhamed, Sergius atq; vafer
Arius. At memorat Tua Dissertatio
docta

Personæ genium *suppositique*, PETRE.
I felix ergo! non ulla obstacula tar-
dent;

Fausta Tibi fors sit lataque Musa
comes!

AND. WANOCHIUS,
Ph. pract. & Hist. Prof.

In Disputationem inauguralementem

Viri-Juvenis Eximii

DN. PETRI COLLIANDRI,

**Philosophiaæ Candidati perindustrii, stu-
diorumq; meorum Moderatoris
honoratissimi,**

CARMEN GRATULATORIUM:

Cuncta xecelso virent, resonant & omnia
canit, A.

Exsurgunt violæ, singulo prata vigenz.

Collis Apollinei, Sophico crescentis in agro,

*Qua florere rosis culta vireta negat?
Gnarus honoriferos soppia selecta per agros*

Servula, quæ fragrant, spargis odore novo.

*Doste doctiloquis demulces pectora verbis;
Ut vidi, studiū continuare soles*

Usq dies longos, hiberno sidere noctes;

Diceris et juvenum lux sophiaq; decus.
Estq; Tibi ingenium, cuius solertia rara;

Magnaq. dexteritas vivida visq. manet

Tanta resurrescens profert si germina Majus.

Autumnus quanto fertiliora dabit?

Macte igitur, mi Praeceptor, quem Phœbus bo-
nori

Et tantis voluit partibus esse parens.

Honoris & officii Ergo

Scriptum 2

G. କେଣ୍ଟିନ୍ ପାତ୍ର

AD LECTOREM PRÆFATIO.

On male sentire autumo illos,
Benevole Lector, qui fa-
stidioso hoc & delicatioris pa-
lati seculo, quo uberrimum
sycophantarū cavillantiumq;
deprehendere datur proventum: aut nihil
edendum censem, aut ejusmodi quod omnibus
modis est elaboratum, omniumq; satisfacit ex-
spectationi. Quia quidem stante Sententiara-
reter aliquid in lucem prodires. Quis e-
nims tam circumspectus aut lynceus unquam
fuit, qui in publico adificans suum non habu-
it Aristarchum, & lividi dentis scommata po-
tuit evitare? Pavens ille Poëtarum & omni-
um disciplinarum dux, ut Patricio dicitur,
Hemerus, obrectatores, non dico amulos, ha-
buit complures, & præcipue Zoilum Macedo-
nem, qui ut ingenium suum Divino præfer-
rebat Poëta, ausus est in Iliadem Odysseamq;

A

scrī-

scribere, cognomengⁱ, inde Homerom astigū af-
fectare. Ita fama sue vespillones habuere
alii; Pindarus Amphimachum; Simonides
Timocreontem; Virgilius Mævios suos &
Bavios; Terentius Lucium Lavinium &c. Ad-
eo in veteratum hoc est malum, neq^{ue} hujus so-
lum aevi. Scilicet ut nulla sine umbra lux
est; Ita nulla virtus sine aliqua calumnia aut
livoris nebula. Hac immunem esse humanam
sortem excedit, quid dicam nostrum tenui-
tatem? Pravident bereule oculi mentis no-
stro buie qualicunq^s labori minime defuturū
subtiliorum judicia, deessent utinam male-
volorum, quibus omne cerebrum in lingua
est, protervia & dicacitas. Sed quā vel hoc
sperare potero, cum cernam optimos quoq^s
Scriptores ad unum omnes ab illis laceratos es-
se. Enimvero eō jam, doleo dicere, ventum
est, ut in pretio sic contumelie amor, & sum-
ma voluptas inquinare honesta. Coryphaeum
eum diceres & literaturæ dictatorem, omnīq^s
promum condum Sapientia, qui lingua cala-
misq^{ue} debacebari & supm modum modestiæ ef-
fervesceere didicit. Ego autem quid hic?
magni animi esse puto iis non commoveri,
semper enim judicavi eum livoris dentem ef-
fugisse, qui contemptus. Cum itaq^s
mibi, præmissis examinibus juxta Constitutio-

nam Academicarum tenorem, favoribili
Amplissimæ Facultatis Philosophicæ consensu,
pro honoribus Academicis indipiscendis, speci-
men quoddam publicum disputando edere con-
cessum fuit, rautum laceſſentis calumniæ i-
stus à me abfuit metus, ut de maximè ardua
intricataq; hac materia (Disputationem lo-
quor de Persona) nonnulla in lucem mittere
minus fuerim subveritus. Neq; enim cona-
cum meum remittere quivit, quod cernebam
plerosq; petulantiae ac levitatis me accusatu-
ros, ut qui ea attingere auderem, quæ sum-
mo ingenio exquisitæq; doctrina Philosophi
omni studio omniq; diligentia tractarint.
His enim commode responderi posse censeo, par-
esse omnibus omnia experiri, multumq; otii à
rebus suis illis dari, quib; alienæ modum sta-
tuunt industria. Agnosco lubens ingenii
imbecillitatem mei, meq; divinis aliorum in-
geniis omnino esse imparem ingenuè fateor,
caputque tamen non pudebit illorum vestigia
venerari, & cum Persio dicere:

Ad sacra vatum carmen adfero nostrum.

Decetero in pagellis hisce adornandis usus
fui, cur enim dissimilem? opera probatorum
Auctorum, quod force ab otiosis quibusdam
vitiligoribus, qui in aliorum scriptis inge-
niosi videri volunt, vitio mibi dabitur. Sciene

autem isti escitantes gratum viatoribus esse solere, eorum vestigia terere qui recte ambulareunt, meq; parum ad medium fidei rebus meis facturum fuisse, si solum auctoritate mea ministerer, præsereim tam in difficulti negotio. Certe novum & inusitatum non est, verum consuetudo potius omnium scriptorum, aliena suis miscere, inde rem suam convertere. Multa Plato à Pythagora, complura Aristoteles a Platone, plenq; Theophrastus ab Aristotele accepit, imo ab Homero per plurimi non modo Poëta, velut flumina ab Oceano defluunt, verum etiam scriptores aliarum rerum. Non ergo probri vice mihi objicietur, quod antiquis omnibus, utope alienæ opū minus indigentibus, non modo concessum, verum etiam inter laudes eorum connumeratum fuit. Scies præterea Candide Docetq; Lector (hoc enim indicare necessum duxi, iterum ob criminationes invidorum cavillatorum, contentioſorumq; Sciolorum, qui exempla in hisc non satis Thesibus ē Sacris pandectis adducta cum legerint, turpiter à nobis commissum esse circulum vociferabunt) Scies inquam exempla, utope adoranda Trinitatis, non per Beatiā vel definite sub propria Deitatis ratione heie pertractari; Metaphysica enim non est ad ea se demittere, vel singula cognoscere ſigilatim

latim, nisi duntaxat notione sub communisima; Verum saltem occasionaliter ac ube-
rioris evidentia ergo theses has nostras tali-
bus velut exornavimus emblematis, ubi alias
terminis in communissimis fierili fuisse volu-
ptate decertandum. Demum quod stilum
hunc nostrum concernit, est ille, ut cernis, hu-
milius & simplex, simplicitas enim me servat &
rectum; Enimvero sententia mea nunquam
non hæc fuit: Anxia sollicitaque vanitatis ple-
nissimam rem esse, cum ingenii sui literata
monumenta edentes, gloriolam, vulgi judi-
cio temere delaram, industriae suæ operæ pre-
tium existimant. Est enim & gloria illa ina-
nis, & tam varia, tamque incerta de scriptis,
quæ quotidie eduntur, feruntur judicia, ut
nihil sit tam misere frigideque conceptum, quod
non à multis celebretur, nihil contra tam do-
ctum ac limatum, quod non inveniat suos re-
probensores. Proinde ampullæ qui vult & se-
sqvipedalia, alibi querat, non est is mei sto-
macbi cibus, qui humilitatem cum simplicita-
te, & simplicitatem cum humilitate semper
sum amplexus. Vale sincere Lector, & conati-
bus meis, pro ea, quâ es humanitate benignè
annue!

IN

IN NOMINE SACRO SANCTÆ TRIADOS!
MEMBRUM PRIMUM,
Ονοματελογίαν Personæ exhibens.

 Ujuscunque thematis evolutionem à nominis inquisitio-
ne exordiri, non minus o-
peræ pretium, quam con-
suetudine receptum esse, in confessu est
apud omnes, qui saltem non hospites in
bonorum Auctorum scriptis sunt. Basilius
Magnus, vir quem vix quidquam
ignorasse fatetur Gregorius, de Crea-
tione Mundi adiutor, negat se id factu-
rum, priusquam accuratam verborum
vim scrutatus, & quid minima in sacris
significant vocabula rimatus esset. Ita
ex Epicteti Stoicorum doctissimi senten-
tia contemplatio nominum principium
est eruditionis, ἡ τῶν ονομάτων σκέψις ἀρ-
χὴ παιδεύσως, id quod ex cuiusque vo-
cis analogiā, quæ ex præscripto eruditio-
rum

sum ētymologīā, ὅμωνυμīā & συνώνυμīā ab-
solvitur, de facili potest probari. Orig-
inationis certe vocabulorum cognitio,
sæpe usum habet in interpretatione sua,
ceuloquitur Isidorus. Nam cum vide-
ris unde ortum est nomen, cito vim e-
jus intelligis ; & omnis rei inspectio,
etymologiā cognita, clarior est. Qvam
in sententiam Scaliger Est, inquit, à no-
minis origine rei natura sāpe manifesta. Cum-
primis autem necessaria est æqvivoca-
tionis evolutio, tum qvia hac susq; deq;
habita, facile in errorem incidere con-
tingit, juxta illud :

Errorū genetrix est æqvivocatio semper:
Tum qvia veteratores sophistæ, sub hu-
jusmodi vocum involucris, vulpeam su-
am occultant fraudem. Non itaque cel-
sandum in vocum distinctione, & distin-
guendus est sermo, ut appareat, qvor-
sum & qvatenus uerque verus sit mo-
nente Philosopho. Nec prætereunda est
æqvipollentium investigatio, ex quā res
ipsa non raro luculentius innōtescit, eeu
exemplis bene multis ostendi potest, &
ostendunt Auctores. Ad hīs inter ceter-
ros

ros Ebelium in Herm: Logico. Quapropter cum eruditorum auctoritas, necessitatis quadam lege roborata, aggressuris argumenti alicujus elaborationem, à nomine initium facere præcipiat, ne à nobis prævaricatio fiat, circa natales vocis Personæ investigandas primum occupabitur studium.

§. I.

DE Etymo Personæ variæ variorum extant Sententiae. Nonnulli, quos inter & Gellius, citante Ebelio, nomen suum proficitur, Personam à personando descendere autumant; Unde Lombardus Animam rationalem, utpote quæ per se sonans non est, sed alii conjuncta, negat esse Personam; Scaligero tamen minus ad salivam hæc est notatio, reclamat enim Prosodia, eum so in Persona sit longa, in sonans vero brevis, uter ignotum minus sit, Derivationem quandoq; variare quantitatem. Alii nomen Personæ ex origine esse Græca existimantes, à Græco περιών, quod à verbo περιώνυμο, h. e. circumcingo, deducitur, venire dicunt; In ludis enim scenicis hujusmodi vestitu circumcingebatur persona, qui conveniens erat conditioni hominis, qui representabatur.

batur. Nec desunt qui cum Lactantio urgenter, olim nominatam fuisse persolam, quæ nunc persona dicitur; Derivationis rationem addentes hanc, quod per se solam constat ipsa, tanquam unicum quid singulare & solum: Alii quoq; hanc derivationem exinde tutantur, quod herba personaria & personata dicta, græce ἡρόσωμη, lappæ genus, et jam persolata appelletur, quod personis i.e. hominibus adhærere gaudet, unde & Græcia φιλάνθρωπος dicitur. Verum cum in omni notatione ad duo præsertim attendi sciatur quilibet, ut scil. notatum cum sua origine & conveniat significatione & concordet sono, quibus velut signis naturalibus quædam inter voces arguitur affinitas, Confer Nostratis phil. pract. prof. præclarissimi M. And. Wanochii Disp. de Hist. in communi, magis approbatur & arridet D. D. Calovio, quod persona dicatur q. per se una, cum & derivatio hæc sic latina, & exprimatur ita primaria significatio; persona enim (ultimata utpote gaudens subsistentia) perfectissima ratione per se una est. Sed nec illi (si modo in tanta opinionum varietate quidpiam statuere fas sit) à vero ab ludere mihi videntur, qui terminum personæ transsumptivum esse existimant, nimicrum à philologico loquendi usu, & scenis Comicorum in fo-

rum philosophicum successu temporis translatum, adeoq; originationem ad præsens insti-
tutum non facere directe, prout non raro con-
tingit usum vocis à nativa deviare impositi-
one. Ut vero salva cuiq; sua sit auctoritas,
nos suo quemq; abundare libenter simus
sensu, liberamq; heic omnibus linquimus o-
ptionem; Tu itaq; Lector optime:

Elige cui dicas: Tu mibi sola places.

§. I I.

Quantum ad æquivocationes; Accipitur
vox Persona aliter à Comicis, qui Personam
dicunt, qua representant aliquem in Comœ-
dia, ratione actionum, gestuum &c. Aliter
ab Oratoribus, nim. pro qualitate, qva aliquis
ab alio differt tum animo, tum corpore, tum
in extra positis, quæ significatio frequens est
apud Ciceronem, sic ait de Orat: Tres Per-
sonas unus sustineo, meam, adversarii & ju-
dicii. Pro Sylla: Si mibi proper res meas
gestas hanc imponis personam. Et apud Quintilianum:
Suscipere personam alicujus. Quo-
modo etiam in sacris occurrit πρωτοπολη-
ψια. Hinc & illa imponere, detrabere a-
licui Personam, suscipere & abjecere eandem.
Aliter item usurpatur à Grammaticis, qui pri-
mam, secundam & tertiam ratione inflexio-
nis observant personas, non suppositis modo,
sed & accidentibus competentes. Ab his et-

jam

iam distincta nominis hujus acceptio deprehenditur apud iactos, utpote qvibus Persona tam hominem, quam hominis qualitatem & conditionem significat, teste Schardio in Lex. jurid. Ulpiano Personæ pro figuris eminentibus in ædificiis, quæ aquas ore vel mentula fundunt, dicuntur. Apud Metaphysicos vero ut & Theologos aliis longe vocis hujus est valor, quippe qui Personam pro substantia singulari, completa, intelligente, nec non pro substantiæ intelligéntis subsistentia incomunicabili accipiunt, quam significationem, tanquam instituto nostro apprime arridentem, τὰν quod dicitur ἀμΦεῖν nos amplexamus. Hæc fusius paulo exponere quasi cogor, propter criminationes Laurentii Vallæ, Julii Cælaris Scaligeri vestigia illius lambentis, & Michaëlis Serveti Antitrinitarii, hi enim mordicus defendere nituntur, vocem Personæ nuspiam apud probatum Auctorem pro substantia usurpatam inveniri, sed pro sola qualitate, habitu aut officii distinctione supponere. Hinc Boëthio in capillos involat Valla, qvod Personam definierit rationalis naturæ individuam substantiam, sed imperite & inique; licet enim non difficiamus vocem Personæ aliquando qualitatem substantiæ denotare, quod tamen nunquam substantiam designet pernegamus; ignoravit itaque

Valla

Valla, aut ad minimum non meminit: A positione unius ad exclusionem alterius non valere consequiam, præterquam quod oscitantur nimis scripta emunctioris literaturæ Virorum evolverit, cum in iisdem nequiverit deprehendere vocem personæ pro substantia fuisse positam, qvo in significatu tamen vox hæc apud Ciceronem sæpius occurrit, utpote l. 7. ad Atticum. In Academicis & in primo de finibus, in familiaribus ad Appium, & alibi passim. Ciceroni succenturiantur icti, qui personas, res & actiones opponunt, dicendo omne jus vel ad personas pertinere, vel ad res, vel ad actiones. Sic Valerius Maximus l. 2. c. 21. quoslibet homines personas vocat. Eodem hoc significatu ponit ly Personam in Institutionibus Juris Civilis, qvæ, nemine infidente, latinissimæ sunt, cum Cicerone testantur plurimi. Ne hili quidem itaq; æstimemus quod prætendit Valla vulgo barbare dici: *Tres persona me exspectant.* Nec gravioris multo ponderis esse autememus alterum Vallæ Boëthio oppositum argumentum, quod concludit: *Tres Personas, puta in Divinitate, tres esse substantias, si verum est, quod asseverat Boëthius, personam esse substantiam.* Non pigebit propria Vallæ subnectere verba, quibus mirum quantum se Boëthium exagitare trium-

triumphat, sic n. ille: *Viderit Boëthius quomodo*
Persona sit substantia; sunt n. in Deo tres
persona; At non sunt ibi tres substantiae. Ve-
rum enim vero & forsitan Boëthio, certe ve-
ro aliis perplurimis hoc fuit, etiamnum est,
perspectissimum, videat a. Valla, vel ejus
si qui sunt, cum amplius ipse non possit, as-
seclæ, qvomodo, si Deo conveniat juxta varia
attributa diversasq; habitudines dici perso-
nam, Trinitas in Deitate, de fide nobis cer-
tissima, non evertatur; Convenit n. Deo
persona irati, persona misericordis, persona
judicis, persona regis, persona patris &c. Ut
a. satisfiat objectioni, quæ etiam Photinian-
orum est, & à Theologis orthodoxis du-
dum enervata, breviter saltem, quantum
nostræ fert ratio instituti, notamus vocem
personæ sumi aliquando complexè & concre-
tè pro substantia & personali modo subsisten-
tiæ simul; Quem in sensum August. ait lib.
7. de Trinit. c. 6. quod idem Deo sit esse per-
sonam & essentiam; Atq; ita intelligitur cum
persona substantia dicitur. Aliquando vero
abstracte pro solo charactere hypostatico,
seu prœnudo addito, quod præter essentiam
(ut sic cum Dn. Scheibl. loquamur) signifi-
eat, juxta quam acceptiōnem tres dicuntur
personæ, ut sensus sit, sub tribus proprieta-
tibus personalibus subsistere unam essentiam

Divi-

Divinam. Qui uberiorē hujus rei cupie
declarationem, adeat celeb. Dn. Scheibl. Me-
taph. lib. 2. c. 2. Art. 4. punct. 2. num. 61. U-
bi simile de affectionibus Entis proponit so-
phisma, probatq; easdem non numerari &
multiplicari nisi quoad additum. Unde omnis
affection, verba sunt allegati Auctoris, lo-
quendo de adaequato conceptu, est ens, Et n-
tres affectiones non sunt tria Entia, sed u-
num idemq; Ens, sub alio quasi formalis sumo-
ptum. Consimili ambiguitati expositam qvon-
dā fuisse vocem hypostaseos, inde demonstrat
Rev. Dn. D. Calovius part. spec. Met. p. m.
go. & 81. quod Romani, post concilium Sar-
dicensse A. Ch. 352. habitum, negarint dici
debere tres hypostases, vocem accipientes
concretive, ne tres substantiae admitti vide-
antur, & illius loco dici maluerint tres per-
sonas, quod ita non inferrentur tres sub-
stantiae; Ex adverso a. Orientales Dd. tres
hypostases, nec tres personas dici admitte-
bant. Causa discrepantiæ erat diversa vocum
acceptio, quia Romani hypostasin concre-
tive intelligebant, orientales abstractive. Per
tres personas Orientales censebant designari
tria nomina vel tres qualitates, more Sabel-
lii, Romani v. per personas designabant sub-
sistencias.

S. III.

Synonymà, quæ hic venamur non Logica sed Grammatica, cum pauciora apud Auctores occurrant, nos quoq; pauciores de illis ducemus lineas, nec diu hic Sisyphum saxum volvemus. Appellatur Græce πρόσωπον, q. πρόσωθεν ὄμοιον, juxta quam derivationem de solo homine dicitur. Quorum illud Poëta de Deo παγκράτη :

Os homini sublime dedit, cælumq; tueri
Jussit, Cæretos ad sidera collere vultus.
In famosiōri a. significatione voci personæ æquipollent; unde tria πρόσωπα Græcis dicebantur tres personæ. Ornatur præterea nomine ὑποστοίχος, quod ἐκ τῆς ὑφιστέρας i.e. subsistendo, tanquam subsistens alteri, quod ei innitatur, deducitur. Cæpit a. hoc sensu primum tempore Athanasii usurpari vox ὑπόστασις, neq; n. ex phrasi scripturæ, sed ex communī consuetudine loquendi sumpta est. Consule hanc in rem Chemn. in L.L.C.C. Atque tantum de ὄρομαπλοζίᾳ dixisse mihi fac esto. Sequitur

MEMBRUM SECUNDUM.

περιγματώδην Definitionem expendens.
Hactenus, si non pertractatis, saltem leviter tactis iis, quæ ad nomen fācere

cere visa sunt, iam recta ad ipsam thematis quidditatem, tam conjunctim, quam seorsim considerandam tendimus, οὐδεσκευὴν ad illam, quæ existentia probatione, probatæq; ad propriam sedem disciplinarem revocatione absolvit sollet, de industria, cum sine jactura intermitti possit, prætereunt.

§. I.

Boëthius, ceu Memb. i. §. 2. ostensum, definitivit Personam, quod sit naturæ rationalis individua substantia. Quæ quidem definitio, si rigorose cum Boëthio agendum, non caret vitio; Peccat n. i. in eo, quod Personam in concreto describat, cum graduum substantialium naturam accuratius exprimant descriptiones abstractivæ. 2. Quod adhibeat inconveniens nomen *rationale*, involvit n. illud intellectionem successivam per discursum, quæ à noto ad ignotum procedit, qualis ne Angelicæ quidem, secundum opinionem quorundam, non tn. secundum veritatem rei, nequaquam vero Divinæ dicenda est congruere naturæ. 3. Quod nullam formalis rationis Personæ mentionem faciat. 4. Quod justo latior sit, adeoq; non retrocommeans cum definito, contra legitimæ definitionis indelem, juxta illud Damasceno

maſceeni: τίλειος ὁ εἰσιμὸς ἐστιν ὁ ἀρπαγέφων
τὸς τὸ ὁριστον. Nam ut rāceam, quod essen-
tia Divina vere sit substantia individua in-
telligens, & tamen, ut sic, neutiquam Per-
sona, neq; essentia omnis humana, quæ sin-
gularis, Persona est, ceu exemplo, quamvis
μονοήγοπω καὶ ἐξαιρέτως humanae naturæ Chri-
ſti conſtat luculenter. Hæc utut ſunt, excep-
tandus tamen videtur Boëthius, vel eapro-
pter, qvia primus trādiderit definitionem Per-
ſonæ, q̄ue madmodum de ipſo fatetur Chemni-
tius in L.L.C.C. Narrat autem Boëthius, qvod
memorabile eſt, cum lecta eſſet Epifola Con-
cilii Chalcedoneiſis, Christum eſſe unam Per-
ſonam, & in illa una Perſona duas tamen di-
ſtinctas naturas; ſe interrogaffe quid discrimi-
ni eſſet inter naturā & perſonā, et omnes qui-
dem clamasse de Perſona & naturis, neminem
vero poruiffe assignare, quid eſſet Perſona. Et
hac occaſione dicit ſe investigaffe hanc, quam
ſub initium hujus παραγράΦης adduximus
definitionem. Sint hæc ſuo loco; nos no-
ſtrarum memores partium, ad duclum præstan-
tissimorum Authōrum talement exhibemus Per-
ſonæ descriptionem.

Perſona (alias Personalitas) eſt mōdus
ſubſtantiaē individuaē, completaē, intel-
lectualiſ, conſiſtentis in auθuτap̄xi & ſub-
ſiſtentiaē incomunicabilitate.

Alias succinctius alii:

Persona est suppositum intelligent.
Dicitur etiam hoc sensu φίσαμενον.

§. II.

Geminam præcedens paragraphus exhibet Personæ definitionem, utramq; ē censu earum, quæ ob summam definiti obscuritatem πα-
χελῶς dicuntur fieri, eujusmodi in descriptio-
nibus non tam voces numeramus, quam po-
tius totos illuc conatus inflectimus, ut adæ-
qvate exprimatur definitum, & retrocur-
rat cum sua definitione. Quantum autem
ad priorem, adhibuimus illam abstractivam,
quā ipsa personalitas exprimitur, cum accura-
tæ definitiones in modis & gradibus, substancialibus non sint concretivæ, sed potius
abstractivæ, quidquid tandem oggerat Crelli-
us, qui pro absurdō habet personam esse mo-
dum quendam Entis, non ens ipsum, ac per
se & abstracte consideratam Entitatem non
habere, indeq; colligit, Patrem, Filium &
Spiritum Sanctum per se & abstracte consi-
deratos, seu ab essentia distinctos esse non en-
tia, cum nihil minus quam tale absurdum
inde seqvi nos metuamus: Aliud enim est esse
non ens: Aliud non esse ens illud, cuius est
modus. Posterius de modo dici potest, cum
aliud sit ens, aliud modus entis, puta forma-
liter; Materialiter autem & concretive verum
est,

est, quod nervosè hanc in rem differit Dicitur
D. Jacob. Martini Disp. 3. th. II. de personis.
Modos transcendentalis nullam habere essen-
tiam propriam distinctam ab ejus essen-
tia, cujus sunt modi, hoc est, ab ipso Ente, sed
ratione Entitatis esse ipsum Ens, Et ab eo non
distingui. Prius tamen dici non debet; quia
licet modus non sit ipsum subjectum, vel Ens
cujus est modus, minimè tamen est ex Iōnū μὴ
ὄντως, est enim aliquid Entis ipsumq; Ens deter-
minat. Exquisite proinde philosophari mihi
videntur illi, qui studiose distingvunt phra-
ses: μὴ εἴναι ὄν, οὐδὲ εἴρας μὴ ὄν, hoc est: non
esse Ens, Et esse non Ens. Illud recte de mo-
do in formalis sua ratione prædicari toto an-
nuimus capite, peculiari enim non gaudet
essentia. Hoc vero, si àκριβώς fari volumus,
ne minimo quidem articulo; ita enim purum
putum esset commentum, & rationis fœtus
objective absolute. Interim tamen si quis
terminum nec Entis ampliare voluerit, ita
ut reali opponatur, nos facile adducet, ut sen-
tentia isti succinamus, quæ modum hoc sen-
su non Entis nomine venire contendit.

§. III.

Ut autem proprius Definitionis αὐάλυση
accedamus, ejusq; telam feliori successu re-
texamus, non parum proderit intentionis

aciem ad Definiti tum *materiale*, tum *forma-*
le convertere, horum quippe exactius scruti-
nium portam quasi patefacit ad interiores
hujus thematis recessus. *Implicita autem*
Persona concreta per modum denominati-
vorum eum Naturam singularem intellectu-
*alem, que *materiale* dicitur, tum modum*
*ei quasi superadditum, quo in esse *Persona**
*eiusmodi *Natura* constituitur, qui *formalem**
eius rationem spectat. Vide Calov. Part.
Spec. Met. pag. m. 86. Observandum tamen
diligenter per *materiale* nos hic non intelli-
gere genus, quamvis non raro *materia* idem
quod genus dici soleat, quemadmodum *for-*
ma, differentia; nam ista locutio accipienda
est de identitate non essentiali, sed accidenti-
ali, hoc est, sola similitudine. Veluti quod
materia, quemadmodum genus, sic naturae il-
limitatae, & proinde communis ad multa; For-
ma autem, quemadmodum differentia, natu-
re limitatae & limitantis, ac proinde ad pe-
culiare quid restrictae. Nam quod essentialis
inter ea non sit identitas, ex multis di-
scriminibus colligitur, de quibus Adisis Za-
barellam studiose ea persequentem l. 2. de
prim. cer. Materia.c. 18. pag. 221. Dixi per
materiale non subinnui genus, exulat enim
& expirat heic prorsus ratio generis. Ete-
niam substantia ne quidem ut *essentiale* prædi-
catum

estum sese habet in ordine ad personam, hæc enim dicit, præsertim in formalis sua ratione, modum substantialem, qvocirca hujus definitionem non ita ingreditur substantia, qvem admodum ea quæ in primo & secundo seu perfectatis sunt modo, sed habet se potius in statu subjecti, atq; sic ingreditur definitionem, prout subjecta affectionum vel modorum suorum descriptionem, scilicet juxta secundum per se dicendi modum. Unde conlectarium hoc elicetur: Substantiam, qvamvis de Persona dicatur materialiter, univoce tamen de illa non prædicari, habita ratione ejusdem formalis, hoc est, incommunicabilis substantiæ, minus multo generice ob transcendentiam. Sed ut illuc, unde abii, redeam; dico ly Personæ materiale in supra data definitione exprimi vocibus; *Substantia, individua, completa, intellectualis;* Hæc enim conditiones non soli Personæ competunt, Elementa in multis sunt substantiæ individuæ; Ignis in ferro ignito est completa substantia; Anima separata, intelligens; horum tamen neutrum Personæ, imo ne suppositi quidem nomen meretur.

§. I V.

Requiritur itaq; ad materialem Personæ rationem ut sit (α) *Substantia*. Unde confit accidentia Personas non esse. Satis ergo audax pronunciatum est Beccmanni; falsum

esse Personam substantiam rationalem significare contendentis. Cui pollicem premis Valla, inconsiderate, assertens, ceu supra indigitatum, personæ vocem tantum qualitatem, non vero substantiam significare. Qvod si non exclusive loqveretur, ad stipulari ei facile possemus, imo vel quatuor, si haberemus, manibus largiremur; sed cum plane significacionem voci substantialem impugnet, merito atro carbone à Bellar: lib. 2. de Christo, &c aliis notatur, cum vel ex unica discere habuisset Rhetorica vocem Personæ substantiam esse, quando scilicet in genere demonstrativo tria laudari dicuntur: Personæ, res & facta. Et licet ponamus, absit tamen ut concedamus, vocem Personæ in hac significacione apud classicos scriptores non occurrere, propriea tamen non foret è Philosophia, pariter ac Theologia proscribenda, utpote linguis minus subjectis, sed suum principatum obtainentibus, & aliquando ejusmodi terminos recipientibus, qui apud philologos male audiunt, quales sunt; Entitas, Quidditas, Realitas, Suppositalitas. Ob qvorum terminorum receptionem minime tamen vapulant Theologi & Philosophi. Videbis Chemnitium de Tribus Personis p. m. 86. & seqv. Sheib: I. 2. Metaph. c. 2. Art. 4. Punct. 2. Num. 38. Sed salva res est, adeo quidem, ut perplu-
simi

rimi cum D. Jacob. Martini l. 2. de tribus Elohim afferere non dubitent, significacionem substantialem vocis Personæ primariam esse, reliquas tantum in ordine & analogia ad illam. Nam & si qui in theatro personam agit, propterea illam agereditur, quia aliud suppositum verum, quod, revera substantia est, representat.

§. V.

Oportet insuper ut substantia sit (β) individua, seu singularis. Quæ conditio sequestrat substantias universales, quales homo, animal, &c. quæ personæ minime sunt, cum universalia immediate & formaliter non dencur in rebus cœtra mentis operationem; Fundamentaliter, materialiter & mediatè, mediantibus scil. substantijs primis, quæ propterea fundamenta & bases generum specierumq; dicuntur, ea in rebus dari qui dicit, ille multa singularia, quatenus singularia sunt, dicit universalia teste Frommio Exerc. Metaph. pag. m. 126. Excludunt quoq; hinc alii substantiam primam, eam relegantes ad forum logicum. Nec n. existimandum, dicunt illi, substantiam singularem ac primam, licet intuitu ac facie prima, cognatione quadam mutua se videantur attingere, pari ambulare passu; Est n. substantia prima prædicamenti substantiae individuum, sub specie

contentum: Singularis vero substantia, et
jam si nonnunquam accipiatur praedicamenta-
liter, prout Ens finitum, completum, per se
subsistens, ac sustinens accidentia designat:
In famosiori eamen significatu & plenissima
sua ampliacione spectata, prescindit a fi-
nita & infinita, completa & incompleta,
proprietate subsistentia praedita, & eadem de-
finita. Cui sententiae tantum licet absit ut
adversemur, ut potius contra Crellium Pho-
tinianum urgeamus Personam non esse sub-
stantiam primam eo sensu, prout opponi-
tur secundae in Categoris substantiae, hac
enim ratione Persona foret notio secunda,
ideoq; Deo minime applicabilis; Nihilo tan-
minus simpliciter negandum esse non putamus
Personam substantiam primam esse, dummo-
do per substantiam primam talem indicemus
& describamus substantiam, quæ per se pri-
mum habet esse, & non in aliquo, à quo in
esse suo pendeat; nam hoc propriissime pri-
ma significat substantia. Ad his Excellentis-
simum D. Jacob. Mart. lib. 1. de tribus Elah.
pag. 28.

§. VI.

(γ) Erit completa. Nam quod incom-
pletum est, id, sicut ipsa vox indicat, debet
habere incompletum modum subsistendi. At
vox Personæ tribuenda est illis, quibus con-
venit

venit eminenter rō subsistere. Sequestratur ergo substantia:

Tum avem̄sat̄, h.e. omni substantia carens, quæ ex se & intrinsece, ut loquitur Svarez, incompleta est, cui per naturam substantia non quidem *substantificans*, quæ omnium substancialium; Sed *suppositans*, alias incommunicabilis & independens, repugnat. Omnis itaq; pars proprie dicta, sive integralis in toto, sive essentialis tamen intra quam extra totum, Personæ nomine venire nequit. Atq; hinc colligere datur, quam enormiter hallucinetur Crellius afferendo animas, & corporibus separatas, si possint intelligere, adeoq; re ipsa intelligent, personas esse. Utut enim naturam, statum & proprietatem substantiae completae, adeoq; ipsius suppositi anima à corpore seclusa imitetur, suppositum tamen vel persona non est, semper n. sive conjuncta, sive separata sit, substantia ejus est incompleta, semperq; est communicabilis, neq; post separationem, acquirit modum aliquem positivum communicationi repugnantem, sed ex natura sua est forma materiæ, & nunquam non habet aptitudinem dependentiam ad illam; A qua tñ. propensione ad actualem unitiōē firma nequaquam, imo ne probabilis quidem, fieri potest collectio, propter defectus dispositi-

onum in corpore, quæ necessario exiguntur ab anima ad exercendos actus vitales. Itas a. dispositiones corpori demortuo largiri nemo potest, nisi infinita Dei potentia, idque liberrime. Et inde est, quod ex lumine rationis ad resurrectionem mortuorum certo probandam devenire nequeat omnis. Sed dicat aliquis; Hac ratione nullum hominem esse personam, si aptitudo dependendi ab aliquo sustentante repugnet rationi personæ. Nam sicut humanitas, concepta in Maria, susceppta est in personam τῆς λόγου, ita etiam alia singularis humanitas suscipi potuit, E. quemadmodum aliæ singulares humanitates habent aptitudinem ad talēm unionem, ita etiam illæ per exemplum animæ separatae, interventu istiusmodi aptitudinis, personæ dicenda non sunt. Breviter tamen responsionis loco hoc erit: Distingendum est inter parentiam dependendi à sustentante physicam, positivam, propensionis seu dependentiam, & logicam, obedientiam seu non repugnantiam. De priori verum est, quod quidquid illam habet potentiam non sit suppositum vel persona, ceu probat exemplum animæ separatae: Posterioris a. cum in sola consistat negatione, nulla est ratio in dijudicandis essentiis rerum, uti loqui amat Scheib. l. 2. Met. p. m. 29. Sic aqua separata à flumine habet poten-

potentiam ad unionem cum reliqua massa,
& tamen ea de causa nequit dici incompleta,
est n. potentia illa solum non repugnante,
quam etiam præcedens insinuat objectio. Sed
neq; illis calculum addendum esse existim,
qui perplexe satis & insulse dicunt animam.
Saltem vocari posse semipersonam seu sup-
positum incompletum, illa n. locutio im-
propriissima est, & in rigore falsa, *αντίφασις*
n. in ipsis involvitur terminis, cum Persona
non nisi completam respiciat substantiam.
Conf. Svarez. Disp. Met. 34 Sect. 5. Num. 59.

Tum *ένυπόστατη*, quæ quidem non ex se
intrinsecce, sed ex accidenti & ratione ex-
terni status, incompleta est. Destituitur
a. hujusmodi substantia *ένύπαρκτη* s. in-
existens sua *αὐθινηρεξία* vel supra naturam;
Ita humana natura Christi, propriam qui-
dem habens *ύπερξιν*, sed non *ύπόστασιν*,
suppositatur *ύποστασις τῷ λόγῳ* *ένορμη*.
Vel præter naturam; quemadmodum sat in
aqua salsa, ignis in ferro candente, Ele-
menta in mistis, aurum in poculo exaurato
&c. sustentantur.

§. VII.

(d) & ultimo ad materiale Personæ requi-
ritur ut sit *intelligens*; Bestias n. Personas
nob appellamus, & per hoc persona distin-
guitur

gvitur à supposito , tanquam latiori , omnis
quippe Persona est suppositum , sed non vi-
cissim , quia suppositum , qua tale , præscindit
ab intelligentibus & intellectu carentibus .
Licet v. per intellectum Personam à supposi-
to discriminari statuamus , minime tamen
eodem cum illis socco saltare tentamus ,
qui , præconceptis opinionibus turgidi , asse-
runt intellectum esse de formal i ratione Per-
sonæ ; Formalē n. illud confessim non est ,
quo aliquid ab alio distinguitur , contingit
sepe distinctionem fieri per accidentia , &
multa causis externis seu productivis , subje-
cto item & materia solum distingvuntur . So-
nus chordæ à sono fistulæ differe diversitate
Subjecti , licet unam clavem in eadem octa-
va habeant , adeoque in formal i non discre-
pent : Consimili quoq; ratione Persona à
supposito non discriminatur , nisi diversita-
te Subjecti , totaq; formalis ratio personæ
consistit in suppositalitate , determinata ad
intellectuale subjectum ; prout claret id i-
psum ex succinctiore , quam §. 1. *hujus Mem-
bris* apposuimus , personæ concretiva descri-
ptione , de qua nihil amplius laborabimus ,
cum quantum sat est , ni fallor , è præceda-
nea ly *Materialis Personæ* explicatione ejus
èrāvōis constet . Tantum itaq; ad materials .

§. VIII.

Postquam ita, brevitate quā fieri potuit, ea quæ ad materialem Personæ rationem spe-
ctant, tradidimus, injungit nobis series per-
texendæ disputationis, quæ ejusdem formale
explanant persequi. Et certe si res ulla dif-
ficultatum spinis deprehendatur obsita, quam
maxime arduæ offendicuum cautes hoc in-
passu sese nobis objiciunt, quæ per eas eun-
tis animi pedes vehementer obtundunt. Ete-
nim in tot sententiarum divortia, circa hoc
punctum, abeunt Auctores, ut cui tuto ad-
hæreas fidemq; facias non facile liqueat.
Quidam cum Henrico Gandavensi l. 4. q. 4. &
Durando i. d. 34. q. 1. aliisq; quibusdam No-
minalibus, existimant naturam & Personam
nudis vocibus distingvi. Scotus 3. Sent. d. 1.
q. 1. art. 3. & Dist. 6. q. 1. & quodl. 19. art. 3.
ejusq; sequaces opinantur Personæ formalis-
tatem consistere in negatione actualis scil. &
aptitudinalis (loquendo de naturali aptitudi-
ne) dependentiæ ab alio. Thomas per sin-
gularitatem candem commodissime exprimi
autumat. Alii personalitatem constitui per
existentiam censem, in qua sententia duos
esse modos opinandi declarat Svatez: Qui-
dam n. dicunt Personam addere quidem solam
existentiam supra naturam, non tñ. inclu-
dere illam intrinsece, sed tantum extrinse-
ce, i.e.

ee i. e. habitudinem ad illam, hanc sententiam Cajetanus, Ferrarius & alii Thomistæ tribuunt Capreolo, Hervæo & aliis. Quidam existentiam intrinsecè ac formaliter constituere Personam contendunt, quam opinionem inter modernos sui temporis Theologos frequentem fuisse, saepius nominatus fatetur Svarez. Nec desunt qui cum Ferrario 4. cōt. gent. c. 42. & Cajetano 3. p. q. 1. a. 2. assertore non verentur, Personalitatem Naturæ peculiarēm quandam entitatem realiter ab illa distinctam superaddere. Sed omnes de hac controversia Scholasticorū opiniones quis vel numero comprehendere vallet? Verissime ait Clariss: Wizendorffius in succincta sua Metaph: Si Scholasticos consulimus, tanta est opinionem de hac controversia varietas, ut veluti obductis tenebris lucem non valeat mentis acies inspicere, si omnes illas velet perlustrare. Nos itaque, quia jam certum est, quid super hanc sentiam dicere; sine præjudicio, sine affectu & tanto quidem confidentius, quanto fulgidiori etiam hoc in vado nos præcat fate superius expressa definitio, dicimus formalitatem Personæ

sonæ per àugustinianas & subsistentias incommunicabilitatem exponi & tutissime & optimè.

§. IX.

Cum vero notaverimus varietatem hujus formalis secundum nonnullos Auctores: jam quid in iisdem sive commendationem, sive emendationem mereatur, nostrâ sententiâ, salva tamen contradictionum honorificentia, exponendum censemus. Quantum ergo ad primam opinionem, quæ Durando & Gandavensi adscribitur, facemur equidem libenter essentiam & personam, ut sic, vel qua in abstractione Entis spectantur, non distingvi realiter, etiam si definite cum de persona finita res est, realis inter personam & essentiam interveniat distinctio, intellige tamen realem analogice dictam, non in rigore talē; scucus namq; si esset, obtineret quod contra Kekerm. arguit Goslavius, scil. in Deo inferri compositionem, quia; supposito quod essentia à persona non nomine solum, sed & re differat, non potest non compositio exsurgere, ubicunq; essentia & Persona deprehenduntur conjunctæ. Notandum a. obiter ambigue dici *re* & *nomine* differre: aut enim phrasis ista denotat præter solum nomen, aliud quoq; sensum, significacionem & conceptum gignere, aut etiam differre ut res quedam

di-

diversa, vel ut res \mathfrak{G} modus natura posterior, ac à re separabilis. Priori modo essentiam & personam, ut sic, diversa, hoc est, distincta dici posse concedimus, qvod vero inde nulla in Deum realis interatur compositio, vel cæco perspicuum est. Sensu a. posteriore nequaquam differt a Persona essentia Divina; differre tamen realiter à natura creata personam non diffitemur, adeoq; compositionem ibi ex essentia & persona agnoscimus realem. Atq; hiac facile claret, quantum opinioni tribuendum Durandi statuens tantum nominaliter seu vocibus naturam à Persona distingvi. Alteram opinionem quæ Scoto tribuitur, quaque negatio dependentiæ ab alio naturam in esse Personæ constitutere putatur, quod concernit, Largimur omnino non inviti, explicare qvodammodo posse rationem Personæ per negationem dependentiæ ab alio, vel unionis ad aliud, illam tamen in hac formaliter non consistere, adeoque necessarium esse addere alium modum positivum, è fortiori ita probamus: Si Persona ultimo per negationem constitueretur, quam maxime in S. Sancta Trinitate, ubi major simplicitati habenda ratio, illud obtineret. Ratio rationis est, quia negationes à compositione magis præcavent. At posteriorius absurdum est \mathfrak{G} αθεολογον, Ergo \mathfrak{G} prius.

Ut nihil dicam quam vanæ & ridiculæ, sup-
posita hac opinione, redderentur gravissimæ
Conciliorum locutiones, quamque difficulter,
ac ne difficulter quidem, exponi possent pien-
tissima Theologorum effata, qualia hæc : *Ver-
bum consumpsisse personam hominis*, h. e. im-
pedivisse complementum personæ humanæ,
quod Personalitatem dicunt ; item, *Verbum
Divinum in incarnatione supplèvisse Personæ
Humanam*. Sensus enim inde talis ex-
surgeret ; λόγον impedivisse & supplèvisse ne-
gationes. Plures absurditates ex opinione hac
profluentes fuse ostendi possent, nisi hoc la-
bore probe defuncti essent alii, quos inter con-
suli potest, si placet, Svarez. Disp. Metaph. 34.
Sect. 2. punct. 8. & seqq. Tertiæ autem sen-
tentiae, quæ contendit Personam naturæ indi-
viduantes addere conditiones, & Thomæ,
Basilio, nec non Damasceno affricatur, quan-
quam illorum Auctorum opiniones commode
interpretari nititur Svarez. disp. 34. Sect. 3. aum.
4. nos pollicem premere non possumus, hic e-
nim non quærimus de natura specifica seu ab-
stracte considerata, sed singulari, cui indivi-
duationem à Persona addi impossibile est, il-
lam namque jam ex se ipsa habet natura, jux-
ta illud : *Omne quod est, eo ipso, quia est, sin-
gulare est.* Ubi, ceu accurate pro more suo
observat Dñs. D. Galovius in Metaph. suæ Div.

explieemus mentem. Constat itaque formalitas Personæ, ceu antea indigitavimus, in àuditoria, & subsistentia incomunicabilitate. Bifariam hoc formale exponimus. 1. Positive per àuditoria, seu per se subsistentiam; negationem enim licet subinferat eam tamen solam non addit, prout superius evictum. Advertendum vero hic rò per se subsistere non sumi generaliter & latissime, prout inherentiæ opponitur, tribuiturque substantiæ quo modo sumptæ, sive per se, independenter & incomunicabiliter subsistat, sive ab alia dependeat, & cum aliis communicata sit, inq; alio supposito subsistat: ut ignis in ferro; Elementa in mistis; partes substantiarum in toto; qui error fuit Goslavii. Sed strictissime, prout omnem inherentiam & dependentiam excludit, excepta tamen dependentia universalis à Deo: Non enim ita capiendum hoc est, ac si Persona subsistentiam illam semper habeat à se ipsa, quod de Persona creata falsum esset assertere, sed quod intrinseca subsistendi sufficientia, sine sustentante aliquo particulari, gaudeat. 2. Negative per subsistendi incomunicabilitatem, non quidem ἀπλῶς ita dictam, quasi omnem communicationem Personæ denegaremus, communicationem enim juxta essentialē participationem, alias κατὰ μέθεξις dictam, qua

qua aliquid commune est pluribus inferioribus, ut in iisdem divisim possit multiplicari, hac voce sequestrare non præsumimus, ita n. vitiosam quandam τευθογίαν nostra spiraret definitio, cum talis communicatio per vocem individui jam sit remota; minus multo illam ablegamus, quæ sit vel per modum efficientis, aut exemplaris, aut finis, aut subjecti, quo pacto efficiens se communicat effectui, idem prototypum picturæ ad ejus imitationem factæ, idem numero autem communiter expetitur à pluribus, idemq; numero elementum commune subjectum est plurium qualitatum. Imo nec communicationem κατὰ συνδιάσην imus negatum, quemadmodum enim in genere subsistentia unius naturæ bene potest communicari alteri, si scil. altera natura subsistentia propria destituatur, ita etiam si personalitas alii naturæ communicetur, ita ut eandem terminet, nullam dicit repugnantiam. Verum incomunicabilitatem adscribimus Personæ κατὰ π., in quantum 1. Incommunicabilis est subiecto quod & Personæ vel supposito alteri. 2. Quatenus non habet ab alio participatam & communicatam subsistentiam, hoc n. si non esset, sequeretur idem simul independenter subsistere, & dependere ab alio in subsistendo, quod ἐν οὐρανῷ αὐτικέμενον ēst.

§. XI.

Licet vero tanta sit formalis hujus rationis veritatis evidentia & necessitas, ut nihil aliud sit, quod additum substantiae intellectuali singulari eam faciat personam: Sine hoc vero substantia intellectuali singularis, etiam si ratione essentiae completa sit, nondum sit Persona, tamen reperiuntur ii, quibus haec fide dignissima assertio minus est ad palatum, qui eapropter varia colligunt ratiocinias, ausu licet irrito, quibus, quantum quidem in illis est, approbatam sententiam labefactare penitusq; evertere laborant. Producenda proinde in apricum sunt adversae partis contraria argumenta licet ob studium brevitatis angustiore ea finire pomoerio certū est, quo dispiciatur quid in se firmitatis contineat, atq; ut appareat quid distent æra lupinis, substricta singulorum subjungenda est solutio.

§. XII.

Concludunt itaq; qui i^z cravtias, & in primis Scotus, cui haec assertio: Personalitas consistit in aliquo positivo, est adversa, λόγον quidiāiam non assumptissē, quod positive est in humilitate, illud vero esse ἀθεόλογον contendit, quia τὸ ἀτεόσληπτὸν οὐκανέθεογένευν, cum in homine nihil sit, quod non est sanatum. Verum nostræ nihil haec officit sententiæ objectio: Distinguimus enim inter

inter humanitatem & hominem, illam ex
communi sententia dicimus à Λόγῳ fuisse
assumptam, hunc non item. Atq; inde ma-
nifestum est, nihil in humanitate h. e. hu-
mana natura esse, quod non sit lanatum,
neutquam obstante, quod illud, quo homo
ultimo sifistatur sub ratione personæ sit ἀνέγο-
ληγόνν, cum illud in unitatem Personæ ne
assumi quidem potuerit. Verum adhuc quod
regerat habet Scotus, scil. ex hac sententia
sequi humanitatem Christi, per defectum
hujus posiciri, quod habent ceteri homines,
esse imperfectam, adeoque Christum cum cete-
ris hominibus non esse univoce hominem. Huic
enarratione occurrimus in primis supponendo ex
doctrina Metaphysica, de Completo & In-
completo, humanitatem Christi, maxime
licet subsistat in Λόγῳ, non esse incomple-
tam ratione essentiae. Deinde ἀκοντίζω evin-
cendo eandem defectu propriæ personalita-
tis neutquam esse imperfectam, quippe cune
pro personalitate humana personalitatem
habeat Divinam: Tertio ostendendo Scotum
ludere sophismate τῷ γε τῷ επίμενῳ, quan-
do ex eo, quod humana Christi natura non
gaudet ac ceteri homines propria personali-
tate, arguit Christum cum ceteris homini-
bus non esse univoce hominem; Quis n. heic
non palpat inconsequentiam? Scilicet univo-

ratio consistit in identitate non personalita-
ti, sed naturæ sive essentiæ, quod indicat re-
cepta univocorum Definitio ab Arist.l.categ.
c. I tradita. Univoca sunt quorum essentia
Definitio in univocatis est eadem. Objici-
unt & alii ex Canone isto: Entia non sunt si-
ne necessitate multiplicanda ; supervaca-
neum esse addere modum aliquem possumus,
cum satis queat explicari ratio personalitatis
per negationem. Huic objectioni responde-
mus partim κατὰ οὐρχάρεγον , quod ratio
Personæ omnino per negationem explicati-
queat, ceu superius à nobis factum est ; par-
tim καθ' ἄρρηστον , quod in eadem non possit
formaliter consistere, prout §. 9. in respon-
sione ad secundam opinionem dilucide satis-
ut opinor, demonstravimus : Unde etiam ,
quæ huc faciunt, ne ibi dicta otiose itere-
mus, accersantur. Et tantum quidem de
objectionibus contra formalem Personæ ra-
tionem earumq; per brevibus responsionibus.
Nunc pariter hac occasione examinanda
essent argumenta, quæ contra vocem incom-
municabilis in definitione nostra expressam
dissentientium procudit cohors, ni metus
nobis esset, singula strige persequendo, sum-
ptuum nimium excrescere molem, cui fe-
rendæ non sufficimus, Hæc itaq; & alia, si
quæ desiderari videntur, reservamus οὐ γῆγεται
publicæ, gradumq; promovemus ad

MEM.

MEMBRUM TERTIUM

*Divisiones tam respectu materialis
quam formalis breviter pro ratio-
ne instituti proponens.*

Vidimus huc usq;, quantum quidem debiliore intellectus acie in reconditas ardui bujus thematicis latebras penetrare potuimus, ipsam Definitionem cum ejusdem àrālūσei. Succedit nunc, ut in Divisionis nos immittamus scrutinium, quantum scilicet fieri potest sine prejudicio aliarum disciplinarum aut Facultatis cuiusdam. Omnino autem iusta à nobis exhibebitur cautio, ne in alieno choro pedem nostrum posamus. τὰ γὰρ ὑπὲρ ήμᾶς, ἔδει πρὸς ήμᾶς uti laevit Socrates. Sequti itaq; Authoritatem & rationes Excellentissimi D. Doctoris Calovii, dicimus Personam 1. Respectu Materialis esse vel infinitæ vel finitæ substantiæ. 2. Respectu Formalis esse σύνησον vel αὐτόνησον. Fatemur evidenter rationem ignorare Christum, & Personam illam σύνησον, quæ in Chri-

Ita est, esse non fœtum rationis, sed ob-
jectum fidei, nec simile in vasto hoc re-
rum ambitu dari exemplum; Pariter
quoq; de Personis infiniti Entis fere ni-
hil rationi sibi relictæ constare: Nihilo
tamen secius extremis saltem digitis
rem hanc attingendam censemus, id
quantum scilicet eniti ratio potis est, &
in quantum non implicat contradic-
tionem, quatenusq; ex ratione rationi ob-
viam ire habemus necessum.

g. I.

Quod primam attinet divisionem, illam
quidem quantum ad proprias rationes nos
heic enucleare non præsumimus, quippe quæ
substantiam, *personæ Materiale*, concernit.
Interim tamen cum nequeat alia monstrari se-
des doctrinalis, ubi de Personis finitis agen-
dum, & omne scibile ad aliquam scientiam
referri debeat, qvum Disciplina sit medium
conservativum τὸ γνῶστον: Propterea ut com-
pletior hæc quedammodo proponeretur do-
ctrina, placuit accuratioribus nonnullis Me-
taphysicis, in his D. D. Calvio, cuius vesti-
giis etiam hac in parte insistere nulli vere-
mur, paucæ hanc in rem annotare, utpote
quod i. *Distinctio* hæc non sit univoca, nec
equivoca, sed analoga, juxta analogiam

attri-

Attributionis, addo etiam intrinsecæ, forma
enim denominans omnibus est intrinseca,
analogatis, uni κατι τοπον, alteri καθ'
ύστερον. 2. *Lонгe alia est ratio Personarum*
Infiniti Entis, quam finiti, inde modus attri-
butionis, quo ratio personæ Deo applicatur
longe est eminentior, quam quo substantia
finitis; quemadmodum n. suppositi rationem
in homine, quam brutis, esse constat modo
longe excellentiore, ob quem uptore Perso-
næ rationem longe eminentiore modo Divi-
næ ac finitæ competere essentia, quandoqui-
dem ob infinitæ Naturæ excellentiam Perso-
næ Divinæ in infinitum distent à Personis
Angelicis & humanis. Ne vero dicat aliquis
distantiam hanc infinitam inferre æquivoca-
tionem, notasse juvabit ex Soncin. 4. Met.
q. 5. distantiam infinitam esse duplicem: U-
nam, quando aliqua distare dicuntur in in-
nitum ex sola infinitate alterius extremi,
qua ratione distant Deus & creaturæ, quia
ipse est Entitatis infinitæ. Alteram, quā que-
dam dicuntur distare in infinitum, non ex
infinite alterius extremi, sed solum quia
unum ad aliud nullam habet convenientiā,
nec potest assignari aliqua natura, in qua
quovis modo convenienter: quomodo distat
Ens reale ab Ente rationis. Hec infert æ-
qui-

quicunque invocationem; illa vero, de qua etiam inter
presentiarum sermo, analogiam quam dicunt Eminentiae & perfectionis, quae verita-
tem rei non collit. Unde talem elicimus con-
clusionem: Personas tam infiniti quam finiti Entis vere esse propriæq; dici personas, li-
cet analogicæ; Quæ enim analogice dicun-
tur esse, vere ita sunt & proprie dicuntur
esse. Ratio est, quia analogum non oppo-
nitur proprio, sed una cum proprio contra-
distinguitur & equivoco, 3. Longe aliam habet
rationem ad Personalitates substantias Divi-
nas, quam Angelica vel humana. Illa per
indivisionem vel identitatem substantialem
numerica pluribus communis est personis,
puta propter infinitatem & summam perfe-
ctionem essentiae Divinæ: Hæc ob substantiaz
sue measuram ac finitatem communis est
pluribus personis per divisionem vel multi-
plicationem. Adhæc in Deo personæ qui-
dem inter se distingvuntur realiter, quod de
fide certum est, neutiquam tamen separari
possunt ab essentia, propter summam cum
illa identitatem, verum sola ratione ratio-
cinata, vel formaliter, ut dici sivevit, ab ea-
dem discriminantur; indeq; compositionem
faciunt solum rationalem: In creaturis vero
cum Personalitas sit à natura separabilis, si
non alia tamen absoluta Dei potentia, distin-
ctionem efficiunt realem, realitatis intellige-
mine.

minoris, seu analogice dictam, non in tis-
gore talem seu essentialem. Plura de diffe-
rentiis inter personas Divinas & humanas
qui scire avet, adeat B. D.D. Chemnit. L.L.
C. C. de Tribus Personis Divinitatis. Nos,
cum ex hactenus dictis facile colligi censemus
habitudinem personalitatis ad essentiam in-
finitam & res creatas, ne videamur limites
translissere, Theologis haec ulterius exami-
nanda meritò linquimus.

§. II.

Respectu formalis diximus Personam esse
vel *сύντητην* vel *ασύντητην*. Neq; enim *ἄλογος*
omnino est, substantiam aliquam etiam ra-
tionalem carere ultimato subsistendi modo
proprio, & frui alieno, cum subsistentiam
propriam habere non faciat ad intrinsecam
& essentialem substantię rationem. De sup-
positis quidem res manifesta est, vel enim
ἀγνωρίζιαν sibi solum habent, & ita
extra unionem *ασύντητως* subsistunt, vel alii
communicatam, mediante arctissima unio-
ne intimaq; *πειχωρήσει*, quemadmodum
ferrum igni in ferro ignito, aqua sali in a-
qua salsa &c. Quantum vero ad Personam
сύντητην Exemplum prostat unicum, in Chri-
sto Θεῷ Θρόνῳ, cum pia veneratione no-
minan-

se laudis, quam presens disputatio, nee non
singula tua sapiunt studia, nunc ebrius gustu
poetius hunc Cyarbum modestius sepono, ac gra
tulatione memet compono, quam ut ipso re
centio, umbra indigna emetiar minima, &
maxima quaq; vel omnimodè racciam, vel e
tiam racta obscurem, amnem in ripum con
trahens. Sint ergo tui Parentes maximè felic
es, quibus haec Aboas tres remisit egregios filios:
sunt cognati, sint agnati gratulationu serie hec
concrexendi, qvorum favore exceptus, gaudium
ipse adauxerit: sunt deniq; propria tua fatu, &
Deo magis magisq; benignè benedicta, pacie
nostræ commoda, parentibus grata. Et tibi ut
consanguineis placida, perbenigna, jucunda.

Quod potest,

Integro animo

HAQVINUS Wüsing / Smol.

Stipend. Regius.

